

SERRA D'OR

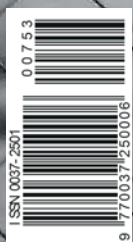
753

SETEMBRE 2022 • 6,25 €

Narcís Comadira. El plaer de crear
Zeneida Sardà
Les «Rutes de la Llibertat»
Fermí Rubiralta i Casas
Fuster, esgarrapar el cervell
Mònica Terribas
Record de Federico Correa
Xavier Fabré i Marta Pessarrodona
Sobre Walter Benjamin
Fèlix Edo Tena
Pallassos Sense Fronteres
Jordi Jané
«Ràdio Àfrica»
Nina Valls

CARLA SIMÓN

Els dies que han vingut
i els que vindran
Pere Vall Karsunke

Daniel Arasa

cercant l'excel·lència en la comunicació eclesial

per Jordi Pacheco

«Hi ha qui pensa que ser consultor del papa significa fer el cafè amb ell cada dia, cosa que no és veritat.»

«Transparència vol dir no tenir por d'explicar les coses que s'han d'explicar.»

Daniel Arasa és degà de la Facultat de Comunicació Social Institucional de la Pontifícia Universitat de la Santa Creu a Roma, que té per objectiu formar professionals que puguin reflexionar i gestionar la comunicació de les institucions eclesials i d'altres organitzacions sense ànim de lucre.

La pràctica era habitual durant la dècada de 1990 i il·lustra el dèficit comunicatiu de l'Església en aquells anys: cada divendres a les 13:45 hores, la Conferència Episcopal Espanyola enviava per fax als mitjans un breu butlletí informatiu. Si, després de rebre la nota, algun periodista sentia la necessitat d'ampliar o aclarir alguna informació i trucava a la seu del carrer Añastro, es trobava amb un missatge del contestador automàtic dient que les oficines ja havien tancat i que tornarien a obrir dilluns. En un temps en què els bisbes veien en la figura del periodista una mena d'enemic i els encarregats de la comunicació diocesana sovint no eren professionals de la comunicació, aviat es va palesar que el món eclesial

estava massa allunyat dels mitjans i que calia capgirar aquella realitat.

Ha passat un quart de segle des de llavors i en l'actualitat, malgrat que el procés no s'ha completat, la cultura comunicativa a l'Església ha crescut exponencialment. I ho ha fet en bona part gràcies a la tasca que duu a terme, des de Roma, la Facultat de Comunicació Social Institucional de la Pontifícia Universitat de la Santa Creu (PUSC). A la seva seu, situada a pocs metres de la Piazza Navona, té lloc la nostra trobada amb Daniel Arasa (Barcelona, 1971), degà d'aquesta escola que va obrir les portes el 26 de febrer de 1996 amb l'objectiu de formar professionals capaços de treballar i reflexionar sobre la comunicació de les institucions eclesials i altres organitzacions sense ànim de lucre.

«Tant pel que fa a les diòcesis com a les congregacions, no n'hi ha prou que algú s'encarregui de la comunicació, cal que aquest algú sigui un professional.»

«La complexitat de les comunicacions requereix comunicadors capaços d'afrontar situacions delicades com ara els abusos comesos en el si de l'Església.»

Periodisme amb sentit de servei

Que volia ser periodista, Daniel ho tenia clar des que tenia catorze anys. I no perquè li ho suggerís el seu pare, Daniel Arasa sènior, conegut periodista i assagista. Després d'estudiar periodisme a la UAB, va fer les primeres passes professionals a Europa Press. «Allò», comenta, «era informació pura i dura, però la feia amb sentit de servei, que és consubstancial amb la professió periodística: ajudar amb la teva feina a fer una societat millor.»

Una altra cosa que Daniel tenia clara era que volia formar part de l'Opus Dei, on va entrar com a numerari en complir els divuit anys. Pertànyer a l'Obra li va donar la possibilitat d'anar a estudiar teologia a la PUSC —Pontificia Universitat della Santa Croce, institució promoguda pel beat Álvaro del Portillo, primer successor de sant Josepmaria Escrivá— l'any 1998. A Roma, on ha viscut des d'aleshores, la seva fe cristiana va confluïr amb el desig de servir la societat i l'Església. «La Providència fa les coses molt bé. A vegades un no planifica tant, té interessos i coses que li agraden, però després és Déu qui fa que tot quadri», assegura.

Des de la PUSC, on va començar a impartir classes el 2001, Arasa investiga la dinàmica dels grups de mitjans de comunicació, la comunicació institucional i la comunicació religiosa en línia. La seva experiència li va valer per ser nomenat, el març de 2021, consultor del Dicasteri per a les Comunicacions del Vaticà, òrgan creat el 2015 i que és part de la reforma de la cúria romana promoguda pel papa Francesc. «Hi ha qui pensa que ser consultor del papa significa fer el cafè amb ell cada dia, cosa que no és veritat», admet. «El Dicasteri té una dotzena de consultors externs que, com en el meu cas, no som empleats de la Santa Seu. La nostra aportació està orientada més aviat a suggerir, valorar, proposar. Aquest any, per exemple, ens han demanat suggeriments per a la preparació de la Jornada Mundial de les Comunicacions. És una feina bastant *soft*», confessa, sense poder evitar barrejar les diferents llengües presents en el seu dia a dia.

Comunicar més, comunicar millor

Vint-i-sis anys després de la seva posada en marxa, els fruits de la tasca feta per la Facultat de Comunicació Social Institucional de la PUSC, que en l'actualitat compta amb un centenar d'estudiants, són apreciables en el panorama comunicatiu eclesial. Molts dels seus alumnes, uns 500, són directors d'oficines de comunicació de l'Església arreu del món. També han passat per la Santa Creu per assistir a cursos i seminaris reconeguts periodistes de l'àmbit de la informació religiosa. «Tenint en compte els que han passat i els que vindran, veig el futur amb optimisme», afirma Daniel. Si bé és conscient dels avenços en la cultura de la comunicació eclesial, el degà considera que la bona voluntat és necessària, però no suficient. «Tant pel que fa a les diòcesis com a les congregacions, no n'hi ha prou que algú s'encarregui de la comunicació, cal que aquest algú sigui un professional, tant és si es tracta d'un laic, home o dona, com d'un sacerdot.»

La complexitat de les comunicacions requereix comunicadors capaços d'afrontar situacions delicades com ara els abusos comesos en el si de l'Església. «Molts bisbes», adverteix Daniel, «veuen la comunicació de l'Església com a comunicació de crisi, i això és un error. La comunicació de crisi és essencial, però només la pots fer bé si cuides la comunicació ordinària.» «La nostra tasca», prossegueix, «passa també per convèncer els líders de l'Església que cal dedicar recursos a la formació; perquè igual com tens el *cerimoniere* litúrgic, has de tenir un director de comunicació. Les persones que ho fan bé i tenen la formació necessària surten sense por als mitjans, tenen una visió positiva de la comunicació i del treball dels periodistes, fins i tot d'aquells que critiquen l'Església o posen èmfasi en aspectes negatius per a la imatge de la institució.»

Arasa considera que l'ideal seria que arribés el dia que, davant d'uns fets determinats (bons o dolents per a l'Església), el periodista pogués trucar al director de l'oficina de comunicació de qualsevol diòcesi per dema-

«La comunicació de crisi és essencial, però només la pots fer bé si cuides la comunicació ordinària.»

«El Vaticà és una estructura de govern i, com a tal, ha tingut i tindrà sempre el seu misteri.»

nar explicacions. «Quan s'arriba a aquesta situació vol dir que el comunicador eclesial és una font fiable, disponible, i demostra una obertura a treballar ordinàriament amb els mitjans, mantenint la seva funció i respectant la del periodista.» No obstant això, aquesta situació, que ja s'està donant a casa nostra, podria també propiciar una proximitat «excessiva» entre el periodista i la font, fins al punt de fer menys incisiva la tasca periodística. «Si el periodista té clar el seu objectiu, que és la recerca de la veritat, aquest problema té solució. Perquè no pregunta amb mala bava, sinó per descobrir la veritat.» Una veritat que algunes vegades és agradable i d'altres no. «Les qüestions més delicades es poden preguntar bé. Malgrat que es toquin temes difícils, no cal fer-ho d'una manera amarga. El comunicador ha de respondre el que creu convenient sense mentir, amb prudència, i mai no s'ha d'estranyar per res del que li preguntin.»

Transparència ben entesa

Molt s'ha parlat de la transparència com a qualitat imprescindible de les institucions del món actual. «Transparència», sosté Daniel, «vol dir no tenir por d'explicar les coses que s'han d'explicar; sentit positiu, no anar al conflicte i a la polarització, sinó escoltar, dialogar de forma constructiva, professional. La comunicació ha canviat molt ràpidament i també la manera de gestionar-la. Hi ha coses que fins fa uns anys es feien d'una manera que ja no és acceptable. Ara has de tenir molt present els temps, la velocitat amb què respons davant les diferents problemàtiques, el tot amb què ho fas. Perquè abans, per defecte, quasi totes

les coses dolentes es negaven sistemàticament. I ara, això no té cabuda perquè moltes vegades els periodistes tenen més informació que un mateix.»

La història recent del Vaticà ha deixat una sèrie de casos que han quedat tapats sota un vel d'opacitat informativa. Entre els més significatius hi ha el de la mort de Joan Pau I —les circumstàncies de la qual mai no van ser aclarides a ulls de l'opinió pública— i la misteriosa desaparició d'Emanuela Orlandi —la noia de quinze anys, filla d'un alt funcionari vaticà, desapareguda el 1983—. En aquest context, Daniel Arasa afirma que el Vaticà és una estructura de govern i que, com a tal, ha tingut i tindrà sempre el seu misteri. «L'ésser humà», diu, «necessita intrigues i la Santa Seu és susceptible de provocar-les, de la mateixa manera que ho és la Moncloa o la Casa Blanca.»

Per a Arasa, un dels problemes de la societat actual rau en una inadequada interpretació de la transparència, i opina que «transparència no significa revelar tots els secrets. En tot govern hi ha qüestions que es mantenen fora del coneixement de l'opinió pública». Dit això, aquest servidor del papa reconeix que «l'Església és també humana i, com a tal, comet errors». Si bé creu que «el Vaticà no hi té gaire més a dir» pel que fa als casos del papa Luciani i de la jove Emanuela, veu evident que en certs moments del passat es van fer les coses malament. En qualsevol cas, està convençut que les respostes no es troben en mans de les persones que governen actualment. «Aquestes qüestions», explica, «requereixen temps. Pot haver-hi arxius que continguin informacions rellevants, però, ara per ara, mentre el papa no digui el contrari, no es poden obrir fins

que no passen cinquanta anys. La història és implacable, però no menteix. La claredat sovint ve després. Moltes d'aquestes coses milloraran amb l'estudi històric. Que es pot fer millor comunicativament? Per descomptat. Però crims i casos com aquests, per desgràcia, no deixaran de passar mai.»

Mitja vida a Roma

Originari del Clot, Daniel encara s'estima la seva Barcelona natal, però lamenta l'ambient social que, des de la distància, percep de la ciutat. «Trobo que ara hi ha més polarització política. Recordo que, quan jo era allà, parlàvem en castellà o en català indistintament, amb total normalitat. Ara crec que això no passa i que hi has d'anar amb compte amb què dius i com ho dius. S'ha passat d'un estat en què la política estava al servei de la ciutadania a un altre en què és la ciutadania la que serveix la política.»

Després de quasi mitja vida a Roma, Daniel Arasa ja és un veí més d'aquesta captivadora ciutat plena de béns històrics i arquitectònics que, en conjunt, constitueixen la màxima expressió del patrimoni religiós, artístic i cultural del món occidental. No en va, la capital italiana es coneix

també com la *Città Eterna*. Allà, els qui es mouen professionalment enmig d'un flux informatiu que té l'Església i la religió com a epicentre troben amb en Daniel una complicitat inestimable.

El llegat del pare

Quan, abans de viatjar a Roma, vaig demanar el contacte d'en Daniel Arasa per dur a terme aquesta entrevista, em van fer arribar el número de telèfon del seu pare, Daniel Arasa sènior. Quan el pare publica un llibre, molts feliciten el fill; quan el fill va ser nomenat consultor del Dicasteri per a les Comunicacions, molts felicitaron el pare. Les confusions entre l'un i l'altre són freqüents i es donen en les dues direccions. Arasa júnior reconeix la influència, directa i indirecta, que ha rebut del pare. «Una cosa que tinc molt present quan penso en ell i que d'alguna manera crec que he heretat és la responsabilitat. Professionalment, sempre ha sigut un home molt responsable amb la paraula que ha donat. M'ha ensenyat que, si et compromets a fer alguna cosa, no tens excusa per no fer-la. A més, té una capacitat de treball increïble i una voluntat de ferro.»

**SERRA
D'OR**

Subscriu-te a la cultura

I FES-HO CÒMODAMENT

PAPER
(11 NÚMEROS)
www.pamsa.cat
93 245 03 03

64
€/ANY

DIGITAL
(11 NÚMEROS)
www.iquiosc.cat/serra-d-or

36,99
€/ANY

